

Revue de

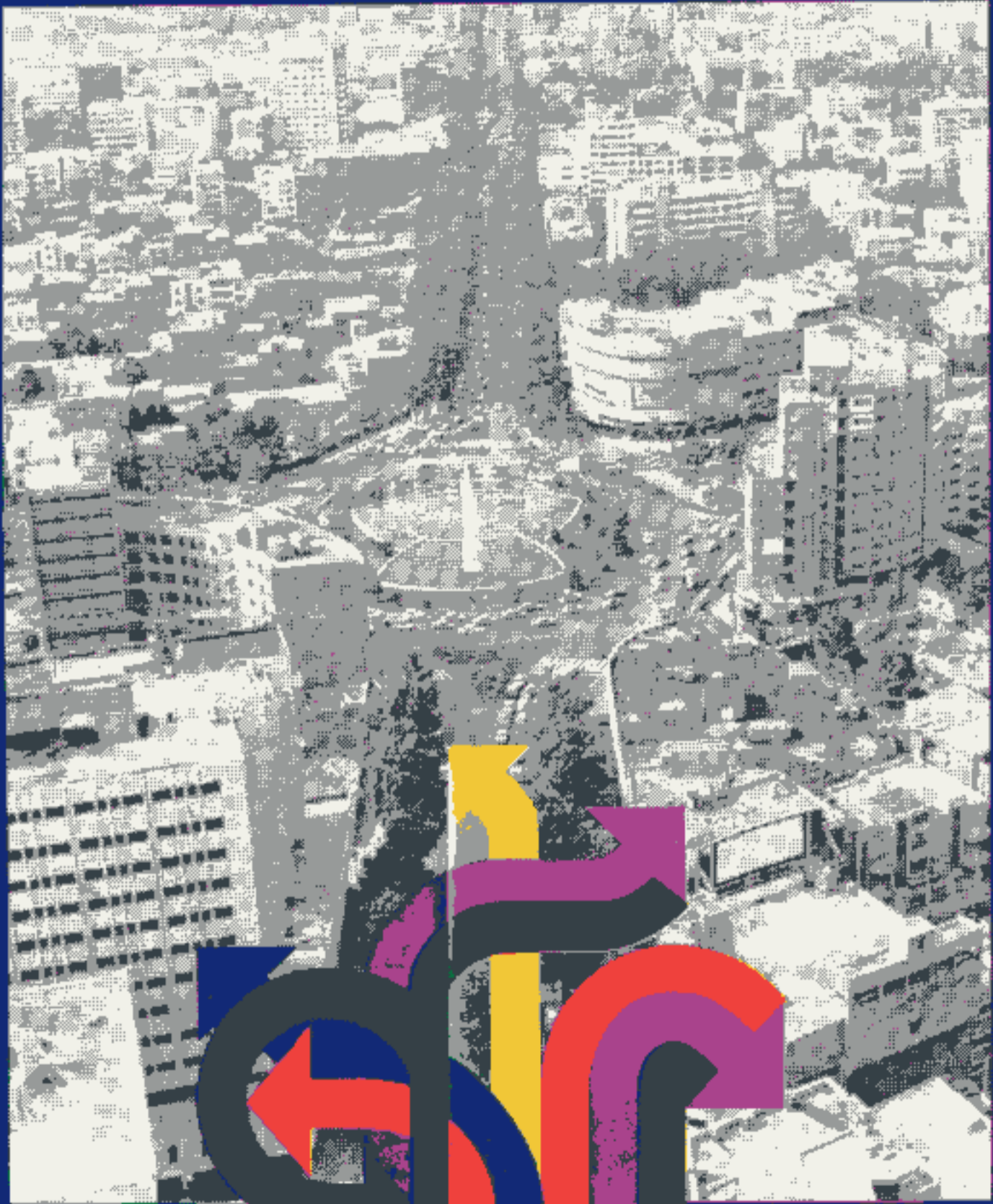
**L'Architecture et
L'Urbanisme**

Juin-Juillet 1989

4

معماری و شهرسازی
شماره مجله
خرداد - تیر ۱۳۶۸

شماره

اهداف و اولویتهای مناطق آزاد قاره آسیا

■ در حالیکه بعضی از مناطق آزاد آسیا اهدافشان را بر اشتغال هرچه بیشتر متکی ساخته‌اند مناطق دیگر، جذب سرمایه‌های خارجی را به عنوان یک اولویت مورد نظر قرار داده‌اند.

از: دکتر هوشنگ امیر احمدی
مترجم: محمد - علمی

قسمت دوم

اشاره:

در شماره گذشته مجله، ترجمه بخش اول مقاله تحقیقی «مناطق پردازش صادرات آسیا» از نظر خوانندگان گرامی گذشت. اینک بخش دوم مقاله فوق الذکر که توسط آقای دکتر هوشنگ امیر احمدی استاد دانشگاه روتگرز و رئیس مرکز مطالعات خاورمیانه و «دپارتمان برنامه ریزی شهری و سیاستگذاری توسعه» دانشگاه مزبور (ایالت نیوجرسی) تهیه و توسط یکی از همکاران مجله با اصلاحاتی به فارسی ترجمه شده است در اینجا نقل شود، امید است که مورد استفاده پژوهشگران و کارشناسان علاقه‌مند قرار گیرد.

اهداف مناطق آزاد و عملکرد آنها

مناطق پردازش صادرات متعددی تاکنون در کشورهای در حال توسعه تأسیس شده است که سازمانهای بین‌المللی انتظارات بسیار بالایی در مورد عملکرد آنها داشته‌اند. در اوایل دهه ۱۹۸۰ «سازمان توسعه صنعتی ملل متحد» و «کنفرانس توسعه و تجارت سازمان ملل» فهرستی از دستاوردهای مورد انتظار کشورهای در حال توسعه از تأسیس مناطق آزاد را ارائه دادند:

- افزایش سرمایه‌گذاری
- ایجاد فرصتهای شغلی
- شتاب بخشیدن به انتقال تکنولوژی

- افزایش صادرات و درآمدهای ارزی
- ایجاد تحرک کلی در فعالیتهای اقتصادی ملی

البته باید توجه داشت که انتظارات برخی از کشورها از دایر کردن منطقه آزاد اندکی متفاوت بوده است. تایوان هنگامی که به تأسیس مناطق آزاد خود مبادرت نمود، برای افزایش رشد صادرات، ایجاد اشتغال و کسب درآمدهای ارزی اهمیت بیشتری قائل بود.

کره جنوبی با تأسیس دو منطقه پردازش صادرات، درصدد بود که سرمایه‌های خارجی را به کشور جلب نماید تا تحرک بخش صادرات خود را حفظ نماید و اطمینان حاصل نماید که سهم سرمایه‌گذاری خصوصی بین‌المللی در صنایع آن کاهش نخواهد یافت. اخیراً تایوان و کره جنوبی فعالیت خود را در صنایعی که به تکنولوژی بیشتری نیاز دارند متمرکز کرده‌اند که در نتیجه آن منطقه آزاد به یک واحد صنعتی متکی بر علوم یعنی «پارک صنعتی» تبدیل شده است.

در سری لانکا ایجاد «منطقه پردازش صادرات» بخشی از یک خط مشی مهم به منظور جلب سرمایه‌گذاری خارجی و ایجاد تسهیلاتی در زمینه پیروی از یک رژیم اقتصادی جدید با هدف صنعتی‌شدن به خاطر صادرات - انجام گرفته است. برعکس بسیاری از کشورهای دیگر، در سری لانکا رشد تولیدات صنعتی و ایجاد اشتغال به عنوان یک هدف ثانویه تلقی شده است. در مناطق آزاد «پاتان» (در فیلیپین) و «کاندلا» (در هند)، توسعه منطقه‌ای و افزایش سطح اشتغال به عنوان یکی از مهمترین هدفها مدنظر قرار داشته است. دولت چین بارها تأکید کرده است که انگیزه این کشور از تأسیس «مناطق اقتصادی ویژه» توسعه سرمایه‌گذاری خارجی و انتقال تکنولوژی بوده است. سایر انگیزه‌های چین در پیروی از استراتژی ایجاد مناطق اقتصادی ویژه عبارتند از:

- کسب تجربه در زمینه اجرای سیستم اقتصادی جدید
- بهره‌برداری از مناطق مزبور به عنوان «مناطق واسطه‌ای» پس از الحاق هنگ‌کنگ و تایوان به کشور چین در سالهای آتی.
- علی‌رغم هدفهای مشخص گوناگونی که نام بردیم اکثر کشورهای در حال توسعه در آسیا از «مناطق پردازش صادرات» به خاطر تحقق هدفهای زیر استفاده کرده‌اند:

- افزایش درآمدهای ارزی از طریق صدور کالاهای ساخته شده
- ایجاد اشتغال
- جلب سرمایه‌های خارجی
- سایر هدفهای آنها عبارتست از:
- انتقال تکنولوژی
- توسعه منطقه‌ای

- تأثیرگذاری منطقه بر کل اقتصاد کشور

کشورهای مؤسس مناطق آزاد، همچنین امیدوار بوده‌اند که از اثرات مستقیم یا غیرمستقیم (جانبی) این مناطق برای تشدید رشد اقتصاد ملی خود بهره‌گیرند.

در مقایسه با سایر مناطق آزاد قاره آسیا، به نظر می‌رسد که عملکرد مناطق ایجاد شده در کره جنوبی و تایوان کاملاً موفقیت‌آمیز بوده است اما باید توجه داشت که توسعه این مناطق به سبب مشکلاتی که بعد به آنها اشاره خواهیم کرد محدود شده است. مهمترین دستاوردهای این مناطق

سال ۱۹۷۵ میزان کل نیروی شاغل در مناطق پردازش صادرات آسیا تنها ۲۵۰ هزار نفر بود اما تا اواخر دهه ۱۹۸۰ این رقم به حدود ۱۴۶۰۰۰۰ نفر رسید و این افزایش تا حدود زیادی ناشی از تأسیس مناطق ویژه اقتصادی در چین بوده است. در جدول زیر میزان اشتغال در مناطق پردازش صادرات آسیا طی سالهای ۱۹۷۵ و ۱۹۸۶ مورد مقایسه قرار گرفته است.

کشور یا قلمرو	میزان اشتغال		درصد نسبت به کل	
	۱۹۷۵	۱۹۸۶	۱۹۷۵	۱۹۸۶
بنگلادش	—	۴۵۱۵	—	۰/۳
برونی	—	—	—	—
فیجی	—	—	—	—
هند	۱۲۴۹	۷۷۰۰۰	۰/۵	۵/۳
اندونزی	۱۱۱۹۱	۱۳۰۰۰	۴/۴	۰/۹
مالزی	۴۰۴۶۵	۹۷۶۸۸	۱۵/۹	۶/۷
پاکستان	—	۱۳۵۰۰	—	۰/۹
فیلیپین	۹۸۲۷	۸۹۰۰۰	۳/۹	۶/۱
کره جنوبی	۱۱۲۲۵۰	۱۴۰۰۰۰	۴۴/۲	۹/۶
سری لانکا	—	۶۲۰۰۰	—	۴/۲
تایوان	۶۲۱۴۳	۸۹۰۰۰	۲۴/۵	۶/۱
تایلند	۱۶۷۰۰	۳۲۷۴۶	۶/۶	۲/۲
تونگا	—	۱۰۰۰	—	۰/۱
چین	—	۸۴۳۶۰۰*	—	۵۷/۷
جمع	۲۵۳۸۲۵	۲۴۶۳۰۴۹	۱۰۰	۱۰۰

Otto kreye et al, Export Processing Zones in Developing Countries, Working Paper No 43, ILO, Geneva, 1987 Eddy Lee, ed., Export Processing Zones and Industrial Employment in Asia (Bangkok, ILO, 1984) State Statistical Bureau, China Statistical Yearbook 1989 (Beijing 1989)

* آمار اشتغال در چین مربوط به سال ۱۹۸۸ است.

مالزی، فیلیپین، کره جنوبی و تایوان کشورهای دیگری هستند که مناطق پردازش صادرات آنها افراد بسیار زیادی را به کار گمارده‌اند. تأثیر اشتغال بر اقتصاد کشوری که به ایجاد منطقه آزاد مبادرت کرده است بستگی به وسعت نیروی کار محلی دارد. در کشورهای کوچک مانند مالزی، سری لانکا، کره جنوبی و تایوان، تعداد افراد شاغل در مناطق آزاد می‌تواند بخش قابل توجهی از نیروی کار صنعتی را تشکیل دهد. تأثیر این اشتغال در سطح منطقه‌ای واجد اهمیت بیشتری است. برای مثال خاطر نشان می‌سازد که در کشور مالزی، بیش از ۲۰ درصد مشاغل صنعتی در «سیلانگور» و ۷۰ درصد مشاغل صنعتی در «پنانگ» به مناطق آزاد مربوط می‌شوند.

یکی از ویژگیهای مهم مناطق پردازش صادرات مالزی آنست که بین ۷۰ تا ۸۰ درصد کل افراد شاغل در مناطق آزاد مالزی را دخترانی تشکیل می‌دهند که در سنین ۱۶ و ۲۵ سالگی قرار دارند زیرا صنایعی

برای کره و تایوان در بخش اشتغال و کسب درآمد ارزی بوده است. در این دو کشور، اندکی پس از تأسیس مناطق آزاد ظرفیت فعالیتهای اقتصادی به مرحله اشباع رسید. سهم سرمایه‌گذاری خارجی در سطح بالایی باقی ماند و بیشتر کالاهای تولیدی - در مناطق پردازش صادرات - صادر شدند. بین این مناطق و اقتصاد داخلی کشور رابطه تنگاتنگی برقرار شده و ارزش افزوده داخلی کالاهای صادراتی طی چند سال افزایش یافته است. در تایوان تولید داخلی مواد اولیه و قطعات تقریباً نیمی از نیازهای صنایع مستقر در سه منطقه آزاد این کشور را تأمین می‌نمایند. انتقال تکنولوژی تا حدود زیادی از طریق تربیت و کارآموزی کارگران انجام گرفته است. منطقه پردازش صادرات «کائوشیونگ» در تایوان تا حدود زیادی به مدرنیزه کردن و توسعه نواحی پیرامون خود کمک کرده است. بنابراین می‌توانیم نتیجه بگیریم که این مناطق - در کره و تایوان - تا حدود زیادی انتظارات کشورهای مزبور را برآورده ساخته و به رشد اقتصادی ملی کمک کرده‌اند.

عملکرد نسبتاً مطلوب این مناطق به عوامل داخلی و خارجی گوناگونی بستگی دارد. در میان این عوامل می‌توان به دو عامل حیاتی و مشترک اشاره کرد که در اکثر مناطق پردازش صادرات مشاهده نشده است یکی از این عوامل، پیروی کشورهای دایرکننده مناطق مزبور (کره و تایوان) از یک استراتژی جامع صنعتی شدن در سطح ملی است. نتیجتاً موفقیت مناطق مزبور ناشی از وجود استراتژی مزبور بوده است.

یادآور می‌شود که در کره جنوبی، منطقه پردازش صادرات درست زمانی تأسیس شد که این کشور استراتژی صنعتی شدن خود را تنظیم کرده بود و تعیین نرخ واقعی برای ارز، پیروی از یک سیاست تجاری نسبتاً آزاد و بالاخره پایین آوردن نرخ تورم بخشی از این استراتژی را تشکیل می‌داد. این تمهیدات راه را برای موفقیت مناطق پردازش صادرات هموار کرد. تایوان و کره جنوبی در زمره نخستین کشورهای در حال توسعه‌ای بودند که از مزایای ناشی از تغییر استراتژی صنعتی کشورهای توسعه یافته (در زمینه انتقال بخشی از صنایع کاربر خود به مناطق دیگر) در اواخر دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰ استفاده کرده‌اند. در آن ایام فقط تعداد معدودی منطقه پردازش صادرات دیگر وجود داشت که قابلیت رقابت با مناطق آزاد تایوان و کره جنوبی را داشته باشند. در آن زمان بازارهای کشورهای صنعتی به سرعت در حال گسترش بود و تازه این بازارها بر روی کالاهای ساخته شده جهان سوم گشوده شده بود. کشورهایی که بعداً به ایجاد مناطق پردازش صادرات مبادرت کردند با شرایط و اوضاع و احوال خارجی متفاوتی روبرو شدند. در حال حاضر تعداد زیادی از مناطق آزاد در کشورهای در حال توسعه به خاطر دستیابی به جریان محدودی از سرمایه‌گذاری خارجی با یکدیگر رقابت می‌کنند. کشورهای صنعتی نیز از گستردگی بازارهای خود کاسته‌اند و درهای آنها به گشودگی سابق نیست.

میزان دستیابی کشورهای در حال توسعه آسیا به هدفهای خود در زمینه مناطق آزاد یکسان نیست. در بخش ایجاد اشتغال بویژه مشاغل کوتاه مدت با موفقیت بیشتری روبرو بوده‌اند زیرا صنایعی که در کشورهای توسعه یافته کاربر بوده‌اند عمدتاً به کشورهای منتقل شده‌اند که در آنها نیروی کار ارزان به وفور در دسترس بوده است. در

که در بیشتر مناطق پردازش صادرات مالزی ایجاد شده‌اند عبارتند از صنایع الکترونیک، منسوجات و البسه. این زنان غالباً از کارگرانی نیمه ماهر یا غیرماهر تشکیل می‌شوند که در صورت عدم تأسیس منطقه آزاد قادر به پیدا کردن شغل نبودند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مهمترین کمک مناطق پردازش صادرات مالزی فراهم کردن امکانات شغلی برای تعداد زیادی از زنان جویای کار است که در سنین اولیه جوانی بسر می‌برند. مشارکت زنان در فرآیند صنعتی شدن کشور می‌تواند اثرات مثبت و مهمی در درازمدت در پی داشته باشد.

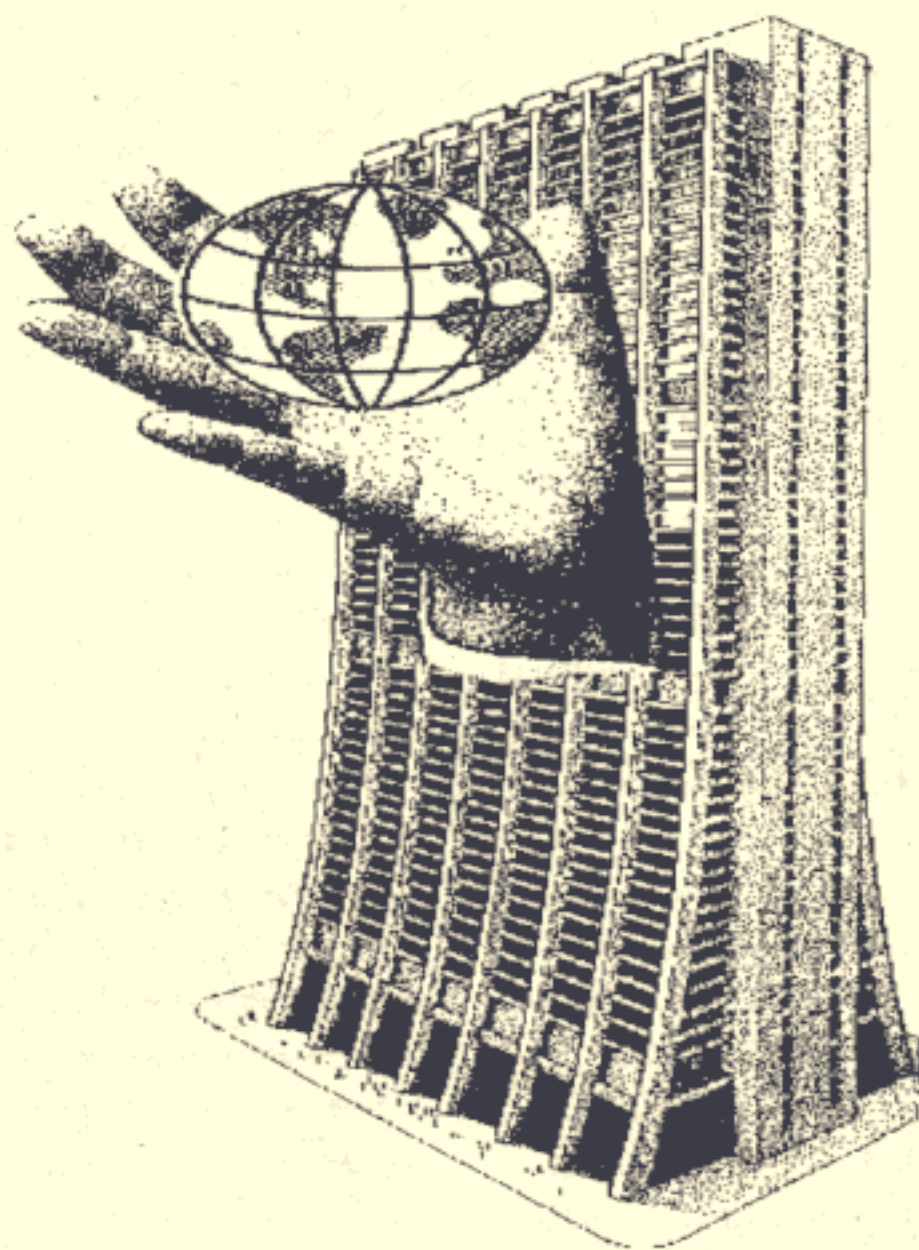
اثرات مناطق پردازش صادرات آسیا، در توسعه صادرات این قاره به طور کلی - بویژه از نظر خالص درآمدهای صادراتی - قابل ملاحظه نبوده است. تنها مناطق آزاد مالزی، کره جنوبی و تایوان قادر بوده‌اند که به ارقام قابل توجهی از صادرات دست یابند. در حالی که در سری لانکا و فیلیپین درآمدهای صادراتی مناطق آزاد بسیار ناچیز بوده است.

خالص درآمدهای صادراتی در بسیاری از مناطق آزاد به شدت کاهش یافته است زیرا بخش عمده‌ای از نهادهای تولید در این مناطق جنبه وارداتی دارد.

در بسیاری از کشورها سهم خالص صادرات در کل درآمدهای صادراتی منطقه فقط در حدود ۳۰ درصد است و به ندرت این نسبت از ۵۰ درصد فراتر می‌رود. در بسیاری از کشورها ارزش صادرات مناطق آزاد کمتر از ۵ درصد ارزش کل صادرات کشور است. در مورد مناطق اقتصادی ویژه چین باید متذکر شد که بسیاری از این مناطق بویژه در سالهای نخستین فعالیت خود بیشتر کارشان تبدیل مواد اولیه و قطعات وارداتی به کالاهای ساخته شده بوده است. به همین سبب خالص درآمدهای صادراتی آنها را رقم بالایی تشکیل نمی‌دهد.

ارزش صادرات صنعتی مناطق پردازش صادرات در تعدادی از

کشورها از جمله کره جنوبی، مالزی و فیلیپین، در قیاس با بقیه بالاست. مناطق پردازش صادرات به افزایش درآمدهای صادراتی برخی از بخشهای تعدادی از کشورها، کمکهای زیادی کرده‌اند که از آن جمله می‌توان به مناطق آزاد باتان (فیلیپین) و ماسان (کره جنوبی) اشاره کرد که اولی به توسعه صادرات وسائط نقلیه و الکترونیک در فیلیپین و دومی به افزایش صادرات ملزومات الکترونیکی و فرآورده‌های فلزی در کره کمک کرده‌اند. به

طور کلی از آنجا که بخش عمده‌ای از ملزومات به کار رفته در تولید این کالاها منشأ وارداتی دارند سهم ارزش افزوده داخلی در صادرات مناطق آزاد این کشورها در سطح پایینی - معمولاً زیر ۲۰ درصد - است.

علی‌رغم سیاست آزادانه‌ای که مناطق آزاد در قبال جلب سرمایه‌های خارجی اتخاذ کرده‌اند میزان موفقیت آنان در دستیابی به این هدف متفاوت بوده است. مثلاً عملکرد چین در این مورد، با توفیق بیشتری روبه‌رو بوده است.

دو عامل مهم در این موفقیت اثر داشته است یکی بازگشایی اقتصادی که سالیان متمادی به صورت بسته عمل می‌کرده است و دیگری بازار بسیار گسترده داخلی این کشور که از تواناییهای بالقوه زیادی برای جذب کالا برخوردار است. برای نمونه خاطر می‌سازد که در سال ۱۹۸۸ مناطق اقتصادی ویژه چین جمعاً ۳۷۰/۳ میلیون دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را جذب کرده‌اند که این رقم معادل ۱۱/۶ درصد کل

سرمایه‌گذاریهای جذب شده در کشور مزبور در همان سال بوده است. مناطق پردازش صادرات در تایوان، مالزی و کره جنوبی نیز در توسعه جذب سرمایه‌گذاریهای مستقیم خارجی نسبتاً موفق بوده‌اند اما باید توجه داشت که هرچه یک کشور بیشتر به سمت آزادسازی اقتصاد خود حرکت می‌کند از اهمیت منطقه پردازش صادرات در جذب سرمایه‌های خارجی کاسته می‌شود. در کشور کره جنوبی، سهم مناطق پردازش صادرات در کل سرمایه‌گذاریهای جذب شده در سطح ملی از ۲۳/۲ درصد در سال ۱۹۷۴ به ۹/۴ درصد در سال ۱۹۸۰ کاهش یافت و در سال ۱۹۸۵ به رقم ۴ درصد رسید. مناطق پردازش صادرات در سایر کشورهای آسیایی نیز فقط مقدار ناچیزی از سرمایه‌گذاریهای مستقیم خارجی را جذب کرده است. مثلاً در سال ۱۹۸۳ تنها ۱۶/۷ درصد از کل سرمایه‌گذاریهای انجام شده در

مناطق پردازش صادرات هند از محل سرمایه‌گذاریهای مستقیم خارجی تأمین گردیده است.

دستیابی مناطق آزاد آسیا به سرمایه‌های مستقیم خارجی رابطه کاملاً نزدیکی با جریان کلی این سرمایه‌ها به سمت کشورهای در حال توسعه داشته است. در دهه ۱۹۸۰ تنها تعداد معدودی از کشورهای در حال توسعه موفق به جذب مقادیر معتنابهی از سرمایه‌گذاریهای خارجی شده‌اند. در قاره

بودن سهم مواد اولیه و قطعات وارداتی در ساخت مصنوعات تولیدی در مناطق پردازش صادرات است. مهمترین بخش ارزش افزوده کالاهای تولیدی در این مناطق آزاد، دستمزد و حقوقی است که به کارگران شاغل داخلی پرداخت می‌شود. حتی در کشوری مانند کره جنوبی که اقتصاد داخلی آن نسبتاً توسعه یافته محسوب می‌شود در منطقه آزادی مانند «ماسان» سهم مواد اولیه داخلی در ساخت کالاهای تولید شده در این منطقه (در سال ۱۹۸۵) تنها حدود ۳۰ درصد بوده است. بالا بودن این رقم نیز ناشی از خریدهایی است که بین مناطق آزاد کشور مزبور انجام گرفته است زیرا شرکت‌هایی که در خارج از منطقه آزاد (در کشور دایر کننده آن یعنی کره جنوبی) قرار دارند تنها ۱۲/۹ درصد مواد خام مورد نیاز منطقه «ماسان» را فراهم نموده‌اند. عقد قراردادهای فرعی، برای انتقال سفارشهای دریافتی به کشور مادر (رابطهٔ پسرانه‌ای) در بسیاری از مناطق پردازش صادرات محدود است. مطالعات انجام شده نشان داده است که تنها در کره جنوبی، تایوان، مالزی و چین، مناطق پردازش صادرات موفق شده‌اند بخش عمده‌ای از سفارشهای دریافتی را به سرزمین اصلی (کشور دایر کننده منطقه آزاد) منتقل نمایند. از طرف دیگر استقلال نسبی مناطق آزاد و وابستگی آنها به بازارهای صادراتی، در بسیاری از موارد سبب می‌شود که این مناطق کمتر به اقتصاد کشور دایر کننده منطقه متکی باشند. همچنین این کشورها فقط تا سطح محدودی اجازه می‌دهند که منطقه آزاد به بازار داخلی دسترسی داشته باشد.

تأسیس مناطق پردازش صادرات، به ندرت به توسعه منطقه‌ای منجر شده است حتی این وضع در مورد معدودی از مناطق که برای نیل به این هدف برنامه‌ریزی نیز کرده‌اند صدق می‌کند. مهمترین تأثیر آشکاری که تأسیس مناطق پردازش صادرات بر روی اطراف خود برجای گذاشته‌اند ایجاد نیروی کار جدید - بویژه ترغیب زنان به کار در صنایع مستقر در منطقه - بوده است. به هر حال مشاغل ایجاد شده اهداف صادراتی داشته‌اند.

در برخی از موارد، گسترش یک منطقه پردازش صادرات در تجدید ساختار اقتصادی کشور دایر کننده آن تأثیر گذاشته است و این تأثیر به زیان افراد تهي دست بوده است. این وضع - بویژه - در بخش کشاورزی دیده شده است. مطالعات و بررسیهایی که در مورد مناطق آزاد فیلیپین و سری لانکا انجام گرفته، نشان داده است که توسعه مناطق آزاد می‌تواند به افزایش بیکاری در خارج از منطقه کمک کند زیرا کارگران کشاورزی که اراضی آنها - برای ایجاد منطقه پردازش صادرات - از آنها گرفته شده است قادر به پیدا کردن کار نبوده‌اند. در برخی از مناطق، الگوی سنتی زندگی نیز دستخوش نابسامانی شده است. ایجاد یک منطقه پردازش صادرات همچنین می‌تواند روند شهری شدن زندگی را در نواحی اطراف منطقه شتاب بخشد اما در اغلب موارد تسهیلات زیربنایی پایایی افزایش تعداد افراد شهرنشین گسترش نمی‌یابد و این ناهماهنگی در برخی از این مناطق تنشهای اجتماعی را تشدید کرده است.

آسیا این کشورها عبارت بوده‌اند از سنگاپور، چین، هنگ‌کنگ، مالزی، تایلند، تایوان، کره جنوبی و اندونزی. کشورهای مزبور جمعاً بیش از ۹۰ درصد از کل سرمایه‌گذاریهای خارجی مستقیم را در قاره آسیا جذب کرده‌اند.

یکی از نکات مهمی که در بررسی جلب سرمایه‌های خارجی توجه به آن ضرورت دارد آن است که فقط تعداد بسیار کمی از شرکت‌های بزرگ فراملیتی در مناطق آزاد آسیا سرمایه‌گذاری کرده‌اند. اگرچه بسیاری از مناطق پردازش صادرات آسیا سیستمهای تشویق‌آمیز زیادی را برای جلب سرمایه‌های خارجی به کار می‌برند اما موفقیت آنها در جلب سرمایه‌های مستقیم خارجی ناچیز بوده و تنها قادر شده‌اند شرکت‌های کوچک را در کشورهای صنعتی به سرمایه‌گذاری ترغیب نمایند و بخش عمده‌ای از سرمایه‌گذاریهای خارجی در این مناطق مربوط به شرکتها و مؤسسات سایر کشورهای در حال توسعه (بویژه کشورهای تازه صنعتی شده) بوده است.

به نظر می‌رسد که مناطق پردازش صادرات در انتقال تکنولوژی، برقراری رابطه با سایر نقاط کشور اصلی و کمک به توسعه منطقه‌ای با موفقیت چندانی روبه‌رو نبوده‌اند و بسیاری از دولتهای دایر کننده منطقه آزاد معمولاً این مسأله را روشن نمی‌کنند.

در برخی از بخشها، در مناطق آزاد آسیا، انتقال تکنولوژی و مهارت فنی در مقیاس کمی انجام گرفته است. در منطقه آزاد «ماسان» (کره جنوبی) که صنایع الکترونیک و صنایع شیمیایی عمده‌ترین صنایع هستند و بر سایر بخشهای صنعتی تفوق دارند حدود ۴۰۰۰ کارگر، از لحاظ فنی به مهارت دست یافته‌اند بالعکس، در منطقه کمتر توسعه یافته ابری (در کره جنوبی) که بخش عمده فعالیتها را تولید منسوجات و البسه تشکیل می‌دهد، مهارت فنی و تخصصی چندانی به بار نیامده است. به طور کلی صنایعی که به انتقال تکنولوژی کمک می‌کنند عمدتاً صنایع سرمایه‌بر مانند صنایع تولید کننده لوازم الکترونیک، فرآورده‌های شیمیایی، فلزکاری و لاستیک‌سازی هستند. این صنایع معمولاً به سرمایه‌گذاریهای هنگفتی نیاز دارند.

در بسیاری از مناطق پردازش صادرات آسیا مهمترین فعالیتهای صنعتی در بخش الکترونیک، منسوجات و البسه مشاهده می‌شود. از طرف دیگر، این مناطق کمتر در زمینه تحقیق و توسعه فعالیتی انجام می‌دهند زیرا شرکت‌های چندملیتی که در مناطق آزاد فعالیت دارند معمولاً امور مربوط به «تحقیق و توسعه» را در ادارات مرکزی خود (خارج از قلمروی مناطق آزاد) عهده‌دار می‌شوند. چنانچه با یک نظر مثبت به مناطق آزاد نظر بیفکنیم می‌بینیم که در تعدادی از مناطق پردازش صادرات مهارتهای مدیریتی توسعه یافته است (یعنی این مناطق موفق شده‌اند مدیران لایقی تربیت کنند و این مهارتها تعمیم یابد) در تایوان مشاهده می‌کنیم که تعدادی از متخصصان یا افرادی که در مناطق پردازش صادرات فعالیت داشته‌اند در نقاط دیگر رأساً به ایجاد شرکت‌هایی برای تولید لوازم الکترونیک مبادرت کرده‌اند.

بسیاری از مناطق پردازش صادرات آسیا رابطه محدودی با اقتصاد داخلی کشور خود برقرار کرده‌اند. یکی از علل این ارتباط ضعیف، بالا